

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Teatr powszechny - współczesność (od Strehlera do Hermanisa)		8.0.13914	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Zakład Dramatu, Teatru i Widowisk			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Wiedza o teatrze	forma	stacjonarne
		moduł	organizacja i animacja działalności teatralnej
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
dr Marta Cebera; dr Monika Żółkoś; dr Joanna Lisiewicz; prof. dr hab. Wojciech Owczarski			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		3	
Ćw. audytoryjne		Ćwiczenia, semestr 3:	
Sposób realizacji zajęć		30 godzin - uczestniczenie w zajęciach;	
zajęcia w sali dydaktycznej		25 godzin - przygotowanie do zajęć;	
Liczba godzin		10 godzin - przygotowanie referatu;	
Ćw. audytoryjne: 30 godz.		10 godzin - przygotowanie do egzaminu i sam egzamin.	
		Razem: 75 godzin = 3 ECTS.	
Termin realizacji przedmiotu			
2024/2025 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
- Analiza opracowań historycznych i teoretycznych, analiza i interpretacja manifestów artystycznych i tekstów krytycznych, analiza i interpretacja dramatów i spektakli teatralnych, prezentacja ustna przygotowana przez studentów - Analiza tekstów z dyskusją - Dyskusja - Praca w grupach		Sposób zaliczenia	
		Egzamin	
		Formy zaliczenia	
		egzamin ustny	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Student otrzymuje zaliczenia w semestrze 3 na podstawie: • aktywnego udziału w zajęciach, systematycznego przygotowywania w formie ustnej zagadnień wskazanych przez prowadzącego (40%); • przygotowania indywidualnej prezentacji lub projektu na temat stanowiący rozwinięcie zagadnień analizowanych na zajęciach (60%). Egzamin ustny w 3 semestrze polega na odpowiedzi na trzy pytania z listy tematów realizowanych podczas zajęć. Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest wcześniejsze zaliczenie ćwiczeń.	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			

zakładany efekt uczenia się	analiza opracowań historycznych i teoretycznych, analiza i interpretacja manifestów artystycznych i tekstów krytycznych, analiza i interpretacja dramatów i spektakli teatralnych	dyskusja	egzamin ustny
	Wiedza		
K_W03	+		+
	Umiejętności		
K_U01		+	
K_U03	+	+	+
	Kompetencje społeczne		
K_K01			

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi**A. Wymagania formalne**

Warunkiem uczestnictwa w zajęciach jest zaliczenie wszystkich częściowych zajęć z Teatru i dramatu współczesnego, poprzedzających aktualny etap realizacji przedmiotu (tj. student, który chce uczestniczyć w zajęciach z Teatru i dramatu współczesnego w semestrze 3, musi otrzymać zaliczenie po semestrze 2 itd.); w wyjątkowych przypadkach osoba prowadząca zajęcia może odstąpić od tej zasady.

B. Wymagania wstępne

Zaliczenie semestru 2 wymagane jest, by kontynuować zajęcia w semestrze 3.

Cele kształcenia

Student zapoznaje się z najważniejszymi zjawiskami w obszarze teatru powszechnego od Strehlera do Hermanisa, wraz z ich uwarunkowaniami społeczno-politycznymi (uwarunkowania historycznokulturowe; tendencje estetyczne; organizacja życia teatralnego; wybitni twórcy).

Rozwija umiejętności analizy i interpretacji dzieła teatralnego oraz rozumienia podstawowych konwencji i gatunków teatru.

Treści programowe

Problematyka zajęć:

Semestr 3:

- Sztuka inscenizacji (Peter Stein, Peter Brook, Ariane Mnouchkine, Giorgio Strehler, Luca Ronconi).
- Nowy brutalizm (Mark Ravenhill, Sarah Kane, Marius von Mayenburg).
- Teatr fekalny (Werner Schwab).
- „Teatr w dobie przyspieszenia” (Thomas Ostermeier i nowy realizm).
- Naturalizm w świecie symulaków (Frank Castorf).
- „Estetyka per formatywności” i nowe pojęcie reprezentacji (René Pollesch, Alvis Hermanis).

Wykaz literatury

Każdorazowo na początku semestru prowadzący weryfikuje bądź ustala zestaw lektur wymaganych do zaliczenia przedmiotu.

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (zdania egzaminu):

A.1. wykorzystywana podczas zajęć:

- Giorgio Strehler, O teatr dla ludzi, Warszawa 1982 (tu: Strehler i scena „ludowa” – s. 5–30; Rozwój i kryzys Piccolo Teatro – s. 69–87 oraz 121–134)
- J. Majcherek, Od rebelii do reakcji, „Teatr” 2019, nr 7–8, s. 23–27.
- O życiu teatru, po prostu, „Dialog” 1976, nr 1, s. 134–143.
- Peter Stein – buntownik i konserwatysta, „Dialog” 1993, nr 5, s. 168–170.
- Gerd Jager, Jak funkcjonuje Schaubuhne?, „Dialog” 1976, nr 1, s. 144–148.
- M. Hasiuk, Lekcja anatomii namiętności. Ariane Mnouchkine, „Dialog” 2007, nr 7/8, 179–187.
- Ł. Grabuś, Gapcie się tak romantyczne, „Didaskalia” 2007, nr 79/80, s. 22–25.
- M. Hasiuk, Ariane jest wizjonerką (wywiad z aktorami Théâtre du Soleil), „Didaskalia” 2007, nr 79/80, s. 25–27.
- M. Hasiuk, Rzemieślnicy i wizjonerzy. Aktorzy Ariane Mnouchkine, „Opcje” 2001, nr 2, s. 29–34.
- Anna R. Burzyńska, Naturalizm w świecie symulaków. Big Brother w teatrze Franka Castorfa, [w:] Teatr i postęp, Szczecin 2009, s. 93–102
- T. Irmer, Wyzwolenie aktora, kolaże tekstowe i warstwy transhistoryczne. O teatrze Franka Castorfa, „Litteraria Copernicana” 2018, nr 2, s. 11–26.
- Peter M. Boenisch, Gra z efektem Realizmu. Wprowadzenie do twórczości teatralnej Thomasa Ostermeiera, „Litteraria Copernicana” 2018 nr 2, s. 169–181.

- M. Sugiera, Elfriede Jelinek: demontaż powszednich mitów, [w:] tejeż W cieniu Brechta. Niemieckojęzyczny dramat powojenny 1945–1995, Kraków 1999, s. 369–400.
- E. Jelinek, Chcę być powierzchowna (przeł. M. Leyko), [w:] O dramacie. Źródła do dziejów europejskich teorii dramatycznych. Od Sartre'a do Mrożka, pod. red. E. Udalskiej, s. 211–213.
- M. Lachman, Mark Ravenhill, czyli upadek heroizmu. Wokół realizmu, [w:] tegoż Brzytwą po oczach. Młodzi doświadczeni w angielskim i irlandzkim dramacie lat dziewięćdziesiątych, Kraków 2007, s. 37–47
- M. Lachman, Polaroidy, czyli o niemożliwości teatru politycznego, [w:] tegoż Brzytwą po oczach. Młodzi doświadczeni w angielskim i irlandzkim dramacie lat dziewięćdziesiątych, Kraków 2007, s. 72–87
- M. Lachman, Zbombardowani, czyli wojna pod twoim dachem, [w:] tegoż Brzytwą po oczach. Młodzi doświadczeni w angielskim i irlandzkim dramacie lat dziewięćdziesiątych, Kraków 2007, s. 128–164.
- M. Lachman, Sarah Kane, czyli cierpienie i jego sobowtór. Grymas radości, [w:] tegoż Brzytwą po oczach. Młodzi doświadczeni w angielskim i irlandzkim dramacie lat dziewięćdziesiątych, Kraków 2007, s. 119–128.
- M. Lachman, Miłość Fedry, czyli upadek państwa, [w:] tegoż Brzytwą po oczach. Młodzi doświadczeni w angielskim i irlandzkim dramacie lat dziewięćdziesiątych, Kraków 2007, s. 165–194.
- M. von Mayenburg, Ogień w głowie, „Dialog” 1999, nr 7, s. 46–72.
- M. Jarmułowicz, Młodość w glorii zła. Dramaturgiczna refleksja nad kulturą przemocy (Enquist, Koltes, Mayenburg), [w:] Kulturowe konteksty dramatu współczesnego, red. M. Bartosiak, M. Leyko, Kraków 2008, s. 167–176.
- W. Schwab, Moja psia, [w:] tegoż Moja psia twarz, Kraków 2009, s. 75–132.
- M. Borowski, M. Sugiera, „Na szczęście jesteśmy martwi” – język i jego (po)twory, [w:] Schwab, Moja psia twarz, s. 8–30.
- Rehot pierwotniaków. Z Helmutem Schoedelem rozmawia Monika Muskała, „Didaskalia” 1997, nr 21, s. 15–19.
- W. Schwab, Czarujący korowód [w:] tegoż Moja psia twarz, Kraków 2009, s. 169–210.
- R. Pollesch, Trylogia z Prateru, Kraków 2005. (tu: Wyprzedaż podmiotowości, s. 7–24; Miasto jako zdobycz, s. 27–77; Wytwarzanie domu. Ludzie w pieprzonych hotelach, s. 79–131)
- E. Jesionek-Ogrodowska, René Polescha miłość za pieniądze, „Dialog” 2003, nr 10, s. 191–193.
- W światłach wielkiego miasta [teatr Rene Polescha i Franka Castorfa], „Didaskalia” 2003, nr 53, s. 66–72.
- Julia Kluzowicz, Teatr codzienności. Animacyjne i samokształtujące funkcje twórczości Alvisa Hermanisa i Stefana Kaegiego, Kraków 2017, s. 107–114; 123–138; 161–192.

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta

- M. Hasiuk-Świerbińska, „Uwielbiam kino” – Ariane Mnouchkine i X Muza [w:] Teatr wobec filmu. Film wobec teatru, red. E. Partyga i G. Nadgrodkiewicz, Oficyna Wydawnicza Errata, Warszawa 2015, s. 40–55.
- A. Pawlak, Casus Stein/Castorf, „Teatr” 2008, nr 11, s. 6–12.
- M. Mizera, Gdzie jest ten wic?, „Teatr” 2008, nr 11, s. 2–4.
- F. Castorf, Wolność jest tuż tuż, „Dialog” 2000, nr 11, s. 130–132.
- Jak tańczyć tarantelę? „Nora” Thomasa Ostermeiera i Agnieszki Olsten, [w:] Ibsen. Odejścia i powroty, red. M. Borowski, M. Sugiera, Kraków 2009, s. 197–206
- J. Golińska, Wór brutalni, „Dialog” 1999, nr 9, s. 103–113.
- Dobrze skrojony brutalizm. Rozmawiają M. Sugiera, M. Zielińska, T. Kornaś, P. Łysak, K. Orzechowski, T. Schimscheiner, J. Sieradzki, P. Wodziński, „Didaskalia” 2000, nr 39, s. 16–21.
- Sierz A., Nie nazywajmy ich brutalistami, „Dialog” 2002, nr 11, s. 112–121.
- T. Ostermeier, Teatr w dobie przyspieszenia, „Didaskalia” 2000, nr 36, s. 15–20.
- E. Jelinek, Nora, Clara S. Zajazd, Kraków 2004.
- M. Ravenhill, Polaroidy, „Dialog” 2001, nr 5–6, s. 72–112.
- S. Kane, Zbombardowani (pdf udostępniony online)
- S. Kane, Miłość Fedry, „Dialog” 1999, nr 9, s. 57–75.
- Sarah Kane, Oczyszczeni (pdf udostępniony online)
- G. Saunders, „To istne piekło” Oczyszczeni, [w:] tegoż „Kochaj mnie lub zabij” Sarah Kane i teatr skrajności, Kraków 2010, s. 123–142.
- G. Saunders, „Kochaj mnie lub zabij” Sarah Kane i teatr skrajności, Kraków 2010, s. 173–273.
- M. von Mayenburg, Pasożyty, „Dialog” 2000, nr 11, s. 80–108
- Pasożyty von Mayenburga, „Dialog” 2000, nr 8, s. 171–174.
- W. Schwab, Zagłada ludu albo moja wątroba jest bez sensu, „Dialog” 1994, nr 6, s. 67–91
- W. Szturc, Czyja wątroba jest bez sensu?, „Didaskalia” 1997, nr 21, s. 12–14.
- R. Pollesch, Trylogia z Prateru, Kraków 2005. (tu: Seks według Mae West, s. 134–173)

B. Literatura uzupełniająca

- E. Jelinek, Amatorki, przeł. Anna Majkiewicz i Joanna Ziemska, Warszawa 2005.
- Kulturowe konteksty dramatu współczesnego, red. M. Bartosiak, M. Leyko, Kraków 2008.
- M. Sugiera, Realne światy/możliwe światy. Niemiecki dramat ostatniej dekady (1995-2004), Kraków 2005.
- Teatr i postęp, red. J. Ciechowicz, J. Puzyra-Chojka, Szczecin 2009.

- E. Fischer-Lichte, Estetyka performatywności, przeł. M. Borowski, M. Sugiera, Kraków 2008.
- Interpretacje dramatu. Dyskurs, postać, gender, red. W. Baluch, M. Radkiewicz, A. Skolasińska, J. Zając, Kraków 2002.
- S. Kane, Complete Plays, London 2001.
- H.-T. Lehmann, Teatr postdramatyczny, Kraków 2004.
- H.-T. Lehmann, Od sensu do sensualności, „Didaskalia” 2002, nr 51-52.

Kierunkowe efekty uczenia się	Wiedza
K_W03 K_U01, K_U03 K_K01	K_W03 Student: • potrafi rozpoznać różne formy sztuk widowiskowych ww współczesnym teatrze powszechnym i dobrać właściwe metody i narzędzia ich analizy i interpretacji (K_W03)
	Umiejętności
	K_U01, K_U03 Student: • potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje o współczesnym teatrze powszechnym z wykorzystaniem źródeł mówionych i pisanych z zakresu nauk o sztukach widowiskowych i plastycznych (K_U01); • potrafi rozpoznać różne formy sztuk widowiskowych charakterystycznych dla współczesnego teatru powszechnego i dobrać właściwe metody i narzędzia ich analizy i interpretacji (K_U03).
	Kompetencje społeczne (postawy)
	K_K01 Student: • rozumie potrzebę nieustannego pogłębiania i aktualizowania kwalifikacji zawodowych w zakresie wiedzy o współczesnym teatrze powszechnym, w tym zwłaszcza aktywnego śledzenia bieżącego życia za granicą oraz czytania najnowszych publikacji poświęconych teatrowi (K_K01).
Kontakt	
marta.cebera@ug.edu.pl	